

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Пламен Александров Панайотов, член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по 3.6. Право (Криминалистика) в катедра „Наказателноправни науки” към Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, обявен в ДВ, бр. 31/12.04.2019 г., с кандидат гл. ас. д-р Здравка Владимирова Кръстева

1. В конкурса за доцент по криминалистика в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски” гл. ас. д-р Здравка Владимирова Кръстева е единствен кандидат. За участието си в него тя представя научни трудове, които са публикувани след защитата на дисертацията ѝ. Един от тях е хабилитационен труд - монографията "Свидетелите очевидци в наказателното производство в светлината на съвременните постижения на психологията и криминалистиката" /С. : Артипо, 2019, 299 с./, а другите са 6 статии и глава от книга. На първото си заседание, проведено на 21.06.2019 г., научното жури допусна гл. ас. д-р Здравка Кръстева до участие в конкурса, тъй като тя отговаря на националните минимални изисквания за заемане на длъжността "доцент".

2. Здравка Кръстева е магистър по право от Бургаския свободен университет. От 2002 г. е асистент, а понастоящем - главен асистент по криминалистика в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”. От 2015 година е доктор по право след успешно защитена дисертация на тема "Разследването на престъпления съгласно Европейската конвенция за правата на човека". Тя води успешно в СУ „Св. Климент Охридски” не само семинарни занятия на студентите от редовно обучение, но и самостоятелен курс от лекции пред студентите от задочно обучение по криминалистика. Наред с това е и хоноруван преподавател и води

лекционни курсове по криминалистика и съдебни експертизи в Университета за национално и световно стопанство и Нов български университет. Следва да се подчертае, че гл. ас. д-р Здравка Кръстева съчетава успешно преподавателската и научно-изследователската си дейност с тази на ръководни длъжности както в екипа на Омбудсмана на Република България /2005-2010 г./, така и в неправителствения сектор /от 2009 г./. Същевременно е осъществила и редица специализации у нас и в чужбина. Има богат опит като изследовател и ръководител на национални и международни научни проекти.

3. Монографията „Свидетелите очевидци в наказателното производство в светлината на съвременните постижения на психологията и криминалистиката” е добросъвестно проведено, задълбочено и системно изследване.

Посочената тема представлява значимо научно предизвикателство. Тя предполага при обосноваване на своите виждания авторката да се основава на съвременните достижения както на криминалистиката, на материалното и процесуалното наказателно право, така също и на психологията. Здравка Кръстева се е справила убедително с това предизвикателство. Тя поставя като водеща цел на изследването не толкова разискването на факторите, които биха могли да повлияят отрицателно на надеждността на показанията на свидетелите очевидци и на извършените от тях идентификации, а предлагането на решения, които водят до ограничаване на действието на тези фактори. При реализирането на тази цел в хода на изследването са отправени множество препоръки за усъвършенстване на тактиката на разпознаването и на разпита на свидетелите очевидци. Това придава изключителна актуалност и практическа полезност на труда. Той представлява интерес както за органите на досъдебното производство, за съда, за законодателя с оглед

направените предложения de lege ferenda, за научната общност в областта на правото и психологията, така също и за много по-широк кръг от читатели - за всички, които търсят пътища за подобряване на качеството на наказателното правоприлагане.

Монографията се отличава и с множество конкретни приноси моменти, част от които са следните:

- уточнено е ключовото за изследването понятие "свидетел очевиден". Става дума за свидетел, който е възприел изцяло или частично събитието на престъплението, а не само деянието, в което то се изразява. Събитието на престъплението е по-широко криминалистично понятие, което включва освен деянието и непосредствено съпътстващите го действия, изказвания, явления и обекти /с. 15/;

- аргументирани са препоръки относно тактиката на извършване на предварителния разпит при разпознаване /с. 33-37/;

- застъпено е разбирането, че необоснованото с данни определяне на обекта на разпознаването повишава риска от погрешна идентификация /с. 40 и сл./;

- посочени са пътища за подобряване на композиционните портрети като криминалистично средство за издирване на лица /с. 46-61/;

- като се има предвид противоречивата съдебна практика относно процесуалните последици от предварителното оперативно разпознаване по снимки, са отправени препоръки, при спазването на които би могло да се избегне опорочаването на доказателствата, събрани при последвалото разпознаване /с. 65-71/;

- предвид риска от недопустимо повлияване върху разпознаващия от страна на администратора на разпознаването, се предлага въвеждането на

т. нар. "двойна анонимна процедура". При нея, не само разпознаващият, но и администраторът на разпознаването, не знаят кое лице или предмет подлежат на разпознаване и съответно кои лица или предмети са само сходни обекти /с. 87-93/;

- изяснени са случаите, при които повторното разпознаване ще е в противоречие с чл. 171, ал. 2 НПК /с. 100, 117, с. 121-123/;

- систематизирани са съществените моменти, които следва да обхваща инструкцията към разпознаващото лице /с. 103-108/;

- направено е разграничение между установяване на самоличност на лице и потвърждаване на идентичността на лице чрез разпознаване /с. 137/;

- изяснена е тактиката на разпит на свидетели очевидци при използване на достиженията на когнитивната психология /с. 141-175/;

- обяснено е в кои случаи автоинтервюто би могло да се използва ефективно като криминалистично средство /с. 200-208/;

- систематизирани и обяснени са критериите за оценка на резултатите от разпознаването и от разпита на свидетелите очевидци /с. 209-229, 250-255/;

- осъществена е аргументирана критика на някои съдебни решения /с. 79, с. 93-95, с. 135-136/;

- направени са редица добре обосновани предложения *de lege ferenda* /с. 75, с. 80, с. 81, с. 86, с. 93, с. 113, с. 136/.

Предвид очертаните приноси на хабиталиционния труд несъмнено се налага изводът за неговата висока научна и научно-приложна стойност. За постигнатите резултати на изследването от съществено значение е и детайлното познаване от гл. ас. д-р Здравка Кръстева на относимите към

разглежданите проблеми съдебна практика и литературни източници в областта на психологията. Не е без значение да се подчертае, че възприемането на тезите на авторката се улеснява и от ясения и достъпен начин, по който те се формулирани и аргументирани.

4. Гл. ас. д-р Здравка Кръстева представя за участие в конкурса и други седем научни публикации - "Актуални въпроси на правата на човека при прилагането на средства за масово следене на електронните комуникации" /В: Сборник с материали от Международна конференция по повод седемдесетата годишнина от приемането на Всеобщата декларация за правата на човека от ООН. С.: УИ "Св. Кл. Охридски", под печат/; "Разпознаването в наказателното производство в светлината на съвременните постижения на когнитивната психология" /В: Съвременни предизвикателства пред наказателното производство. Сборник доклади. С.: УИ "Св. Кл. Охридски", 2018, 383-395/; "Чл. 3 от Конвенцията за правата на човека и основните свободи като граница на принудата в наказателното производство" /В: Право и граници. Сборник доклади. С.: УИ "Св. Кл. Охридски", 2018, 446-456/; "Мотивите на Европейския съд по правата на човека по делото *Vouyud v. Belgium* и техните корени в римската и юдео-християнската традиция" /*Ius Romanum*, 2018, № 2, 390-402/; "Принципът на ефективността в тълкувателната практика на Европейския съд по правата на човека" /В: Научни четения на тема "Правни норми и правни принципи" Сборник доклади. С.: УИ "Св. Кл. Охридски", 2017, 286-296/; "Взаимодействие на органите на досъдебното производство с медиите - рискове, ограничения и възможности" /Правен преглед, 2017, № 6, 56-62/; "Правни аспекти на държавната антиеврейска политика в Царство България (1940-1944 г.)" /В: Антиеврейското законодателство в Европа и България. Правни изследвания. С.: Център за еврейски изследвания на Софийския университет "Св. Кл. Охридски" и Институт за модерна

политика, 2015, 77-192/. В посочените публикации се откроява стремежът на авторката да изследва различни аспекти от глобалния проблем за защитата на основните права на човека в различни исторически периоди, в това число и в нашето съвремие. Специален акцент е поставен върху анализа на практиката на Европейския съд по правата на човека, на Съда на Европейския съюз и на българския Конституционен съд.

5. Като цяло научното творчество на гл. ас. д-р Здравка Кръстева следва да получи положителна оценка поради изтъкнатото теоретично и практическо значение на нейните трудове. Те са новост в науката и са резултат на личната ѝ научноизследователска работа. Същевременно чрез своите трудове тя демонстрира способността си, стъпвайки на добрите традиции в криминалистиката, да ги доразвива съобразно с новите тенденции за развитие на обществото.

В заключение, предвид изложеното относно преподавателската, практическата и научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Здравка Владимирова Кръстева, считам че тя отговаря на всички условия за заемане на академичната длъжност „доцент” съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България. Поради това препоръчвам на научното жури да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски” да избере за доцент по криминалистика гл. ас. д-р Здравка Владимирова Кръстева.

гр. София

юли 2019 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Пламен Панайотов/

OPINION

By Prof. Dr. Plamen Alexandrov Panayotov, member of the Scientific Jury in the competition for the occupation of the academic post "Associate Professor" in the field 3.6. Law (Criminalistics) at the Department of Criminal Law, Faculty of Law of Sofia University "St. Kliment Ohridski", announced in the State Gazette, issue. 31/12.04.2019, with the candidate Assistant Professor Zdravka Vladimirova Krasteva, PhD

1. In the competition for Associate Professor in Criminalistics at the Law Faculty of Sofia University "St. Kliment Ohridski" Asst. Prof. Zdravka Vladimirova Krasteva is the only candidate. For her participation in it, she presents scientific papers that have been published after defending her dissertation. One of them is a habilitation work - the monograph "Eyewitnesses in Criminal Proceedings in the Light of the Contemporary Achievements of Psychology and Forensic Science"/ S.: Artipo, 2019, 299 pp. Besides, the candidate submits for review six articles and a chapter of a book.

At its first meeting, held on 21.06.2019, the scientific jury allowed Asst.Prof. Zdravka Krasteva, Ph.D., to participate in the competition, as she meets the national minimum requirements for the academic post "Associate Professor."

2. Zdravka Krasteva has a Master of Law degree from Burgas Free University. Since 2002 she is an Assistant Professor in Criminalistics at the Law Faculty of Sofia University "St. Kliment Ohridski". In 2015 she received a doctorate degree in Law from Sofia University after successfully defending her thesis on the topic "Investigation of Crimes under the European Convention on Human Rights." She successfully teaches at Sofia University "St. Kliment Ohridski" not only seminars for full-time students, but also a course of lectures for part-time students. She is also a part-time lecturer in criminalistics and

forensics at the University of National and World Economy and New Bulgarian University.

It should be emphasized that Asst. Prof. Zdravka Krasteva successfully combines teaching and research with leadership positions in both the Ombudsman's team of the Republic of Bulgaria (2005-2010) and in the non-governmental sector (since 2009). At the same time, she has accomplished several specializations in Bulgaria and abroad. She has extensive experience as a researcher and leader in national and international scientific projects.

3. The monograph "Eyewitnesses in the Criminal Proceedings in the Light of the Contemporary Achievements of Psychology and Forensic Science" is a conscientious, thorough and systematic study. This topic represents a significant scientific challenge. It presupposes that, in support of her views, the author should base herself on the contemporary achievements of both forensic science, substantive and procedural criminal law, as well as psychology. Zdravka Krasteva has taken on this challenge convincingly.

The focus of the study is set not so much on the discussion of factors that could adversely affect the reliability of eyewitness testimony and the identifications they have made, but instead on the solutions that minimize these adverse factors. In pursuit of this goal, the author makes numerous recommendations in the course of the study to refine the tactics of identification parade and eyewitness interview. This makes the work extremely relevant and practical. It is of interest at the same time to the pre-trial authorities, the court, the legislature due to the *de lege ferenda* proposals, the scientific community in the field of law and psychology, as well as to a much broader range of readers - all who seek ways to improve the quality of criminal enforcement.

The monograph also stands out by its many specific contributions, some of which are as follows:

- The key to the study is the concept of the eyewitness. It is a witness who has fully or partially perceived the criminal event, not just the act in which it consists. The criminal event is a broader forensic concept that includes, in addition to the act and its immediate actions, statements, phenomena, and objects (p. 15);

- Justified recommendations regarding the tactics of interviewing the witness before conducting the lineup (pp. 33-37);

- The author advocates the understanding that non-substantiated selection of the object of lineup increases the risk of misidentification / (p. 40 et seq.);

- Ways to improve composites are outlined as forensic means for searching for persons (pp. 46-61);

- In the light of the conflicting case-law on the procedural implications of mugshot searches, recommendations have been made which could prevent the shortcomings of the evidence collected during subsequent lineup / s. 65-71 /;

- Given the risk of unacceptable influence on the identification by the lineup administrator, the introduction of the so-called "double anonymous procedure" is proposed. In it, not only the eyewitness but also the administrator, do not know which person or object is identifiable and respectively which persons or objects are fillers (pp. 87-93);

- Clarification of the cases in which the repeated lineup would be contrary to Art. 171, para. 2 CPC (p. 100, 117, pp. 121-123); - Systematization of the essential points, which should be covered by the instruction to the identifying witness (pp. 103-108);

- A distinction is made between establishing the identity of a person and confirming the identity of a person by identification parade (p. 137); - The tactics of interviewing eyewitnesses using the advances of cognitive psychology have been clarified (pp. 141-175);

- The author explains in which cases the self-interview could be used effectively as a forensic tool (pp. 200-208); - The criteria for assessing the

results of the identification parade and eyewitnesses interviews has been systematized and explained (pp. 209-229, 250-255); - Substantiated criticism of some court decisions has taken place (p. 79, pp. 93-95, pp. 135-136);

- A number of well-justified *de lege ferenda* proposals have been made. (p. 75, p. 80, p. 81, p. 86, p. 93, p. 113, p. 136).

Considering the outlined contributions of the habilitation work, it is undoubtedly necessary to conclude its high scholarly and applied value. The detailed knowledge of Zdravka Krasteva of the relevant case law and literary sources in the field of psychology is essential for the results of the study. It is also important to emphasize that the understanding of the author's theses is also facilitated by a clear and accessible manner in which they are formulated and reasoned.

4. Assistant Professor Zdravka Krasteva submits for review seven other scholarly publications - "Recent human right issues in bulk interception of electronic communications." In: Proceedings from the International Conference on the occasion of 70th-anniversary of Universal declaration of human rights. Sofia, University Press "St. Kliment Ohridski"; "Eyewitness identification in criminal proceedings in the light of the contemporary achievements of cognitive psychology." In: Contemporary challenges to criminal legislation. Sofia, University Press "St. Kliment Ohridski"; "Art. 3 of the European Convention on Human Rights as a limitation of the coercion in criminal proceedings." In: Law and Borders. Sofia, University Press "St. Kliment Ohridski"; "The ECHR's reasoning in the case of *Boyud v. Belgium* and its roots in the Roman and Judeo-Christian traditions." Sofia, *Ius Romanum*, issue 2; "The principle of effectiveness in the interpretative practice of the European Court of Human Rights." In: *Scholarly Readings: Legal Norms and Legal Principles*. Sofia, University Press "St. Kliment Ohridski"; "Interaction between pre-trial authorities and the media – risks, limitations, and options." Sofia. *Legal Review*,

issue 6.; "Legal Aspects of the State Anti-Jewish Policy in the Kingdom of Bulgaria (1940-1944)." In: Taneva, A. (Ed.) Anti-Jewish Legislation in Europe and Bulgaria. Legal Studies. Sofia, Center for Jewish Studies at Sofia University St. Kliment Ohridski and Institute for Modern Politics, 77-192.

These publications highlight the author's desire to explore various aspects of the global problem of the protection of fundamental human rights in different historical periods, including in our times. Particular emphasis is placed on the analysis of the case-law of the European Court of Human Rights, the Court of Justice of the European Union, and the Bulgarian Constitutional Court.

5. In general, the scholarly work of Asst. Prof. Zdravka Krasteva should receive a positive assessment due to the theoretical and practical importance of her works. They present novelty in legal science and are the result of her research work. At the same time, through her work, she demonstrates her ability, following the good traditions in criminalistics, to further develop the field following the new tendencies of social development.

In conclusion, given the above considerations about the teaching, practice, and research activities of Asst. Prof. Zdravka Vladimirova Krasteva, Ph.D. I believe that she meets all the conditions for occupying the academic position of "Associate Professor" according to the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria. Therefore, I recommend that the Scientific Jury propose to the Faculty Council of the Faculty of Law at Sofia University "St. Kliment Ohridski" to appoint Zdravka Vladimirova Krasteva, Ph.D. as an Associate Professor in Criminalistics.

Opinion prepared by prof. Plamen Panayotov, Ph.D.

Sofia, July 2019